

SISÄLLYS

Esipuhe.....	13
1 JOHDANTO.....	17
Varhaiskasvatuksen muuttuvat tuulet.....	17
Lapsen silmin -mallin peruseriaatteet.....	18
Kaikki lähtee lapsen perustarpeista.....	20

Osa 1

Lapsen perustarpeiden tunnistaminen ja kohtaaminen

2 LAPSEN HYVINVOINTIIN VAIKUTTAVAT MONET TEKIJÄT.....	27
Varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen psyyken kehitykselle.....	27
Kiintymysteoria on teoria vaarasta ja turvan löytymisestä.....	28
Kiintymyssysteemin viriäminen.....	30
Kiintymysluokittelut.....	32
Lapset syntyvät erilaisina: temperamentin merkitys.....	35
Temperamenttipiirteet.....	36
Erilaisia temperamenttiyhdistelmiä.....	40
Temperamentin merkitys päiväkotiympäristöässä.....	41
Suojaavat ja riskitekijät lapsen kehityksessä.....	46
3 PÄIVÄHOIDON LAATU (Mirjam Kalland).....	49
Päivähoito aikuisten silmin.....	49
Onko päivähoitossa oleva lapsi luonnottomassa ympäristössä?.....	53

Laadun minimikriteeri: päivähoito ei saa vahingoittaa lapsen kehitystä...	54
Päivähoidon laatu lapsen silmin	57
Kun lapsen mieli on aikuisen mielessä	59
Paikan löytäminen lapsiryhmässä.....	60
Lapsen etu on lapsen oikeus.....	65
4 LAPSEN SIIRTYMINEN PÄIVÄHOITOON	67
Hoidon aloittaminen on lapselle stressaavaa	67
Tyypilliset reaktiot päiväkodissa	68
Tyypilliset reaktiot kotona	71
Jos stressin lähde onkin vanhempi?	72
5 TUNTEIDEN SÄÄTELY TURVALLISUUDEN PERUSTANA.....	75
Lapsen itsesäätelyn kehittymisen tukeminen.....	76
Virittäytyminen lapseen	80
Iän merkitys tunnesäätelyssä ja virittäytymisessä.....	81
Tunnesäätelyyn ohjaaminen.....	82
Viisi askelta voimakkaan tunnetilan kohtaamiseen	83
Myönteisen tunnesäätelyn keinot.....	88
6 EMOTIONAALISEN SAATAVILLAOLON LISÄÄMINEN PÄIVÄHOIDOSSA (Saara Salo)	91
Sensitiivinen aikuinen reagoi tunteillaan.....	91
Aikuisen tehtävä on hallita omat kielteiset tunteensa	93
Lapsen aloitteiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen näkyy tunkeilemattomuutena	95
Lapsen toiminnan ohjaaminen on aikuisen perustehtävä	96
Jokainen lapsi tarvitsee leikkiä	97
Hoivaava kosketus tukee lapsen ja aikuisen suhdetta	98
Miten lisätä emotionaalista saatavillaoloa?	99

Vuorovaikutusleikit tukevat aikuisen ja lapsen emotionaalista suhdetta.....	101
Lopuksi	102

Osa 2

Lapsen silmin -työskentelymalli käytännössä

7 VARHAINEN VUOROVAIKUTUS PÄIVÄHOIDOSSA: OMAHOITAJUUS	105
Toimiminen lähikehityksen vyöhykkeellä	106
Omahoitaja tutkimusalustana ja turvasatamana	107
Yhteistyö ammattiryhmien välillä	110
Riittämätön omahoitajuus.....	111
8 OMAHOITAJUUS HOITOPÄIVÄN AIKANA	115
Omahoitajan valinta	115
Omahoitaja oman pienryhmänsä kanssa	118
Aamupiiri	119
Maagiset hetket.....	120
Ruokailu.....	121
Pukeminen ja ulkoilu	121
Nukkumistilanteet	122
Pienryhmätuokiot.....	123
Kun omahoitaja on poissa	125
Kun lapsi tai omahoitaja lopettaa.....	126
Omahoitajan vaihtaminen	128
Muistisilta kodin ja päiväkodin välille – siirtymäobjektit	129
9 YHTEISTYÖSSÄ VANHEMPIEN KANSSA	133
Kasvatuskumppanuutta ja dialogisuutta.....	133
Ensikontakti kodin ja omahoitajan välillä	137

Kotikäynti ja haastattelu	138
Haastattelulomakkeen hyödyntäminen.....	139
Vanhemman valmistelu lapsen reaktioihin.....	141
Kirjaaminen	142
Pehmeä lasku	144
Vanhemman rooli pehmeässä laskussa	145
Sanoittamisen mallintaminen.....	148
Arjesta raportointi ja yhteydenpito	150
10 TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ RYHMÄ	153
Kasvattajan johtamistaitojen vaikutus ryhmän työrauhaan ja ilmapiiriin ...	154
Omahoitajan tehtävä on nähdä lapsen käyttäytymisen taakse	157
Ei-toivotun käyttäytymisen tarkastelu	160
Myönteinen vuorovaikutus ja kannustaminen	163
Tutustu lapseen yksilönä: vahvuuksien löytäminen.....	165
Kannusta ja rohkaise.....	167
Palkkioiden käyttäminen	171
Struktuurit, rutiinit ja säännöt.....	174
Siirtymätilanteet	177
Sosiaalisten taitojen opettaminen	179
Sosiaalisia ja tunnetaitoja harjaannuttavat ohjelmat	180
Askeleittain	181
Muksuoppi ja Vastuunportaat	183
Lisätukea taitojen harjaannuttamiseen	183
Hyvän leikkiympäristön luominen	184
Leikkikeskukset	185
Leikkikeskusten määrä ja selkeys.....	185
Materiaalit ja lelut	186
Lasten sijoittelu.....	188
Meluisuuteen vaikuttaminen.....	188
Kulttuuritaustan huomioiminen	189

Ei-toivottuun käyttäytymiseen vastaaminen eli seuraamusten käyttö .	190
Rangaistus vai seuraamus?	191
Rauhoittumispaikka	195
Seuraamusten ketju	197
Lapsen vasu	198
Yksilöllinen käyttäytymisen suunnitelma.....	199
11 KASVATTAJAN OMA KASVUPROSESSI	205
Selkäydinreaktiot kumpuavat menneisyydestä	206
Tietoisuustaidot matka-apuna.....	209
12 LAPSEN SILMIN -MUUTOSPROSESSI ORGANISAATION KANNALTA	213
Muutoksen hallinta.....	214
Kulttuurin muutos	216
Ryhmän muutoksen edellytykset	218
Mallin opiskelu ja haltuunotto.....	220
Lapsen silmin -mallin prosessin arviointi.....	221
13 ESIMIES LUOVII KAPTEENINA.....	225
Sosiaaliset motivaatiot ohjaavat ihmisen toimintaa.....	226
Toimintakauden suunnittelua	228
Ensikontakti vanhempiin	230
Ammatillisten puitteiden vahvistaminen.....	232
Muutosprosessin tukeminen konsultaatiolla.....	234
14 KOKEMUKSIA LAPSEN SILMIN	
-TYÖSKENTELYMALLIN KÄYTTÖÖNOTOSTA.....	235
Helsingin kaupungin ruotsinkielisen päivähoidon kokemuksia (Minna Lindström ja Lise-Lotte Ekberg-Tallqvist)	235
Lapsen silmin -malliin siirtymisen vaiheet	235
Henkilökunnan kokemuksia	238

Kokemuksia esimiehen roolista	240
Uuden lapsiryhmän aloittaminen Lapsen silmin -mallia toteuttaen	241
Provida-päiväkodit – uuden aloittamista lapsen silmin (Minna Björkman).....	242
Uuden toiminta- ja ajattelumallin omaksumisen vaiheet	243
Kohti laadukasta yhteistyötä.....	244
Turva ja jatkuvuus.....	246
 Lähteet	 249
 Hyödyllisiä internetsivustoja	 256
 Kirjoittajat.....	 257
 Liitteet	 261
Liite 1 Temperamenttiprofiili	263
Liite 2 Kun lapsesi aloittaa päivähoiton	264
Liite 3 Viisi askelta tunnetaitojen ohjaamiseen	267
Liite 4 Päiväkodista, perhepäivähoidosta tai ryhmästä toiseen siirtyminen	271
Liite 5 Kotikäynnit päivähoitossa	274
Liite 6 Hyveet – 52 luonteenlahjaa	275
Liite 7 Konsultaatioprosessi Lapsen silmin -mallin etenemisen tueksi.....	276